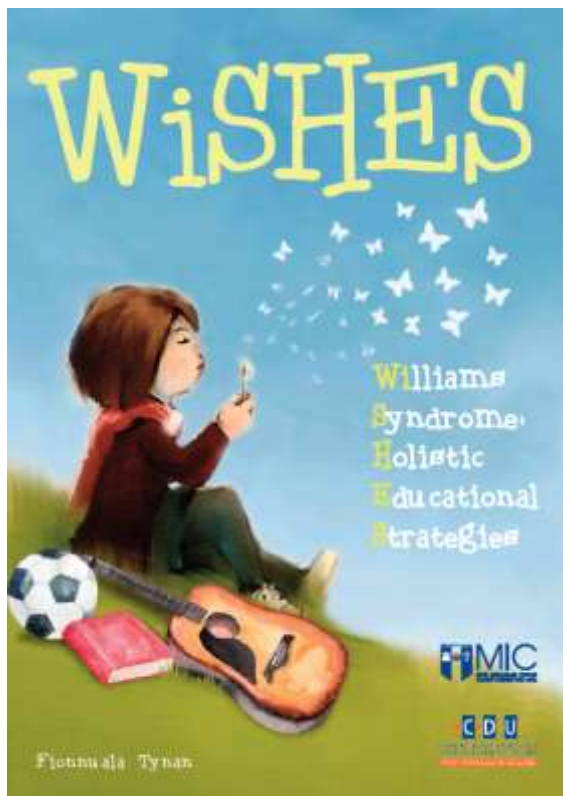

*VZDĚLÁVÁNÍ
JEDINCŮ S
WILLIAMSOVÝM
SYNDROMEM*

LENKA HRNČÍŘOVÁ

ÚVOD

- Holistické strategie
 - Vzdělávání probíhá neustále (nejen ve škole)
- Inkluzivní vzdělávací profil
- 10 oblastí podpory
 - Vliv WS na danou oblast
 - Přístupy a strategie
- Podobnosti v rámci WS
- Každé dítě je jedinečné
- Komunikace rodič – učitel

MOTIVUJTE JE PŘES ZÁJMY

STAVTE NA SILNÝCH STRÁNKÁCH

POCHOPTE VÝZVY

TŘI HLAVNÍ PRINCIPY PODPORY DĚTÍ S WS:

- Zájmy – motivace, podpora učení
- Silné stránky
 - Sociabilita (společenská, družnost)
 - Sluchová paměť
 - Paměť na tváře
 - Muzikálnost
 - Expresivní (spontánní, emotivní) jazyk
- Výzvy
 - Problém zůstat soustředěný na úkol
 - Intenzivně a negativně pociťovaný stres způsobený hlučnými zvuky
 - Problémy s jemnou motorikou
 - Nízká odolnost vůči selhání

Individuální plán podpory (Tynan, 2018)

Oblast	Silné stránky	Výzvy	Zájmy
Fyzická			
Senzorická			
Sociální			
Emocionální			
Chování			
Participace a angažovanost			
Životní dovednosti			
Sebevědomí a pocit náležitosti			
Kreativita			
Akademická			
Ostatní			

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ

- Kterou z oblastí považuji u svého dítěte za silnou stránku?
- Jak mohu využít tyto dovednosti při učení dítěte?
- Které z oblastí považuji u svého dítěte za výzvu?
- Jak mohu podpořit tyto výzvy?

1. FYZICKÁ OBLAST

PODPORA FYZICKÉHO VÝVOJE

- Fyzické dovednosti umožňují:
 - Přemístit se v prostoru
 - Zapojit se
 - Rozvíjet dovednosti
- Hrubá motorika, jemná motorika, prostorové uvědomění
- Nedostatek elastinu – hypotonie
- Kontraktury kloubů (nemožnost plně natáhnout klouby)
- Nižší výdrž – možnost odpočinku
- Celkový kontext – motivace, možnosti školy, spolupráce s odborníky...

HRUBÁ MOTORIKA

Typické pro WS:

Opoždění v raném věku

Přiměřenost aktivit

V pozdějším věku obvykle dobrá hrubá motorika (zvládají kolo, lyže, plavání)

Tipy:

- Chůze (držení za ruku, plyšák, zpívání motivuje)
- Skákání do rytmu (trampolína)
- Řídky a písničky upevňující dovednosti
- Plavání, jízda na kole
- Kuželky, kutálení nebo hod na cíl (koordinace oko-ruka)
- Hry s míčem – házení, kopání, chytání
- Střídání činností (např. s písni)
- Dávat příležitost k pohybu: umývání tabule, štětců, pokládání knih do polic
- Tělocvik – nácvik rovnováhy a koordinace; zapojení se do společných aktivit
- Interaktivní hry např. Just dance, herní konzole (Wii)

JEMNÁ MOTORIKA

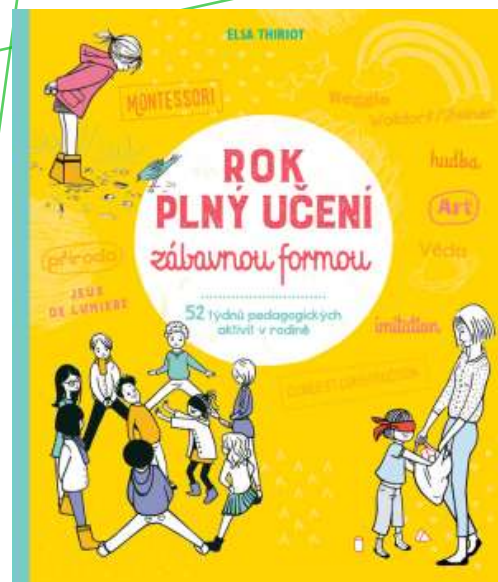
- Často obtíže s jemnou motorikou
- Neoblíbené činnosti vyžadující jemnou motoriku: psaní
- Ergoterapie pomáhá

- Různé stavebnice, korálky
- Kreslení, prstové barvy
- Hry s pískem, moukou/krupicí
- Hry s vodou a kelímky, stříkací pistole
- Společné pečení (i s plastelínou)
- Kancelářské práce – děrování, sešívání papírů
- Krabice aktivit – kolíčky, navlékání těstovin, knoflíčky, tkaničky, pokladnička, puzzle
- Basketbal a jiné míčové hry
- Před psaním – dítě drží tužku; drží stopu, kopíruje a produkuje známky písma
- Neformální psaní – psaní seznamů, zanechávání vzkazů, psaní dopisů/pohlednic

PROSTOROVÉ UVĚDOMĚNÍ

- Jak je od nás něco daleko
 - Jak se pohybovat v prostoru
 - Porozumění jazyku (nahore, dole,...)
 - Obtíže v této oblasti
 - Chůze s narážením do nábytku
 - Určení v jaké pozici jsou dva předměty vůči sobě
 - Kreslení částí předmětů, kresba disproporční, bez propojení
 - Lze zlepšit procvičováním
- Dítě má své místo a dostatek prostoru
 - Vše má své místo, podpora pořádku (hračky, oblečení)
 - Organizace lavice a pracovního místa – lze nakreslit hranice
 - Říct s dovolením, když někdo překáží
 - Jak chodit po třídě, předcházení zranění
 - Verbální podpora
 - Řeknu s dovolením, když mi někdo stojí v cestě
 - Zkontroluji rukama, jestli projdu mezi stoly

	Zájmy	Silné stránky	Výzvy
Hrubá motorika			
Jemná motorika			
Prostorové uvědomění			

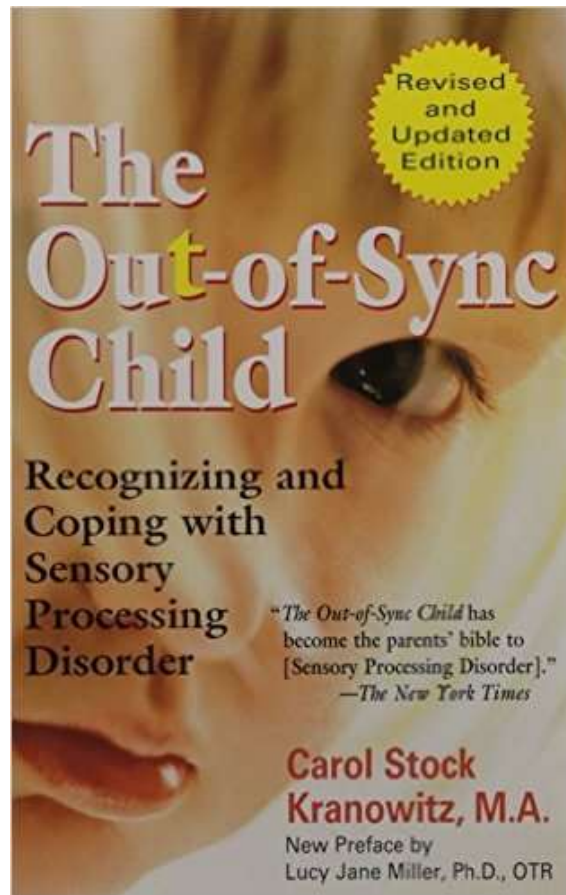
Priority
1.
2.
3.

2.SENZORICKÁ OBLAST

PODPORA SENZORICKÝCH POTŘEB

- Smysly umožňují poznávání světa
- Senzorická integrace
 - Odezva na podněty
 - Zaměření na smyslový podnět
- Obtíže v plánování úkolu
- Problémy s učením
- Externí
 - Zrakové
 - Sluchové
 - Čichové/olfaktorické
 - Chuťové
 - Hmatové/taktilní
- Interní
 - Vestibulární (koordinace)
 - Proprioceptivní (pohyb těla)
 - Interoceptivní (vnímání těla – teplo, hlad, wc)

ZVUK

Hyperakusis

Zvuky, které ostatní neslyší

Učení pomocí sluchu

Písničky, říkanky, příběhy a diskuze

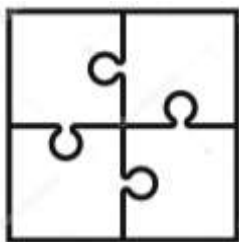
- „Lovení zvuků, poznávání zvuků“
 - Příjemné/nepříjemné, jak se cítím
- Různé typy hudby – vyzkoušet, co se líbí
- Využití fráze/hlášky
 - Zde jsou schody, chytím se zábradlí a půjdu po nich
- Sdílení hudby v rámci třídy
- Oblíbená hudba k relaxaci (sluchátka)
- Učení pomocí písní

JAK PRACOVAT SE SLUCHOVOU SENSITIVITOU

- Uznání, že některý zvuk dítěti vadí
- Vytvoření sociálního příběhu souvisejícího s danou věcí/zvukem
- Vystavení se podobnému, ale méně obávanému zvuku např. fén – dítě si jej může vypnout a zapnout
- Postupné vystavování se danému zvuku (zpovzdálí od dveří,...)
- Sluchátka
- Hra s daným předmětem, zpěv např. s fénem
- Pozorování, jak předmět používá někdo jiný (např. sourozenec)
- Pochvala za posun, informování ostatních

ZRAK

- Důležitý pro učení
- Koordinace oko-ruka

- Mluvte o obrázcích v knihách
- Hry – Bingo, Dobble, puzzle, pexeso
- Párování ponožek, příborů
- Hra: Vidím něco ... (barva), něco, co je ... (velké, široké, dřevěné,...)
- Zážitkové deníky, fotky
- Hledání předmětů, trpělivost při hledání sešitů v aktovce
- Fotka např. oblíbeného zvířete k uklidnění
- Procesní schémata; vizuální schéma úkolů (postupy na obrázcích)

ČICH

- Uvědomění, které pachy nedělají dítěti dobře

Nepřehánět to s pozorností, pokud dítě zvrací z nějakého pachu (může být snaha získat pozornost)

Mluvit o vůni a pachu – co má rádo

Vůně na zápěstí jako první pomoc

Připravit se na daný pach: Víím, že nemáš ráda pach koní, rychle proběhneme okolo stáje a můžeš dýchat pusou

Odpočítávání od 10 do 0

DOTEK

- Uvědomení si
- Vyhledávání nebo vyhýbání se dotekům
- Nesnášenlivost některých druhů oblečení (švy, cedulky)
- Muzikoterapeutický program TacPac (Wainer 1995)
 - Zahnuje dotýkání se různých částí těla

- Senzorické knihy (různé materiály uvnitř)
- Různé druhy materiálů (v krabičce)
- Využití písku pro učení
- Hraní s pískem a vodou
- Hry s plastelínou (pomocí předmětů), holicí pěnou, prstovými barvami
- Hledání pokladů v písku
- Hry s tleskáním; hlava ramena kolena
- Bosá chůze po různých površích (zábava ve skupině)
- Polštář na židli/podsedák, balón
- Stanovit, kdy je možné chodit bosý
- Podložka na nohy pod stolem
- Senzorická místnost

CHUŤ

Rozšiřování chutí dítěte mimo domov

Problémy s kousáním

Vyhýbání se jídlu X přejídání

- Stanovit čas na jídlo (např. max. 10 minut)
- Hraní s novým jídlem
- Dovolit pouze čichnout nebo olíznout nové jídlo (nenutit jíst)
- Přiměřené porce
- Omezit sladkosti
- Navštěvovat různá místa, kde je jídlo připravované jinak
- Zapojit dítě do přípravy jídla

VESTIBULÁRNÍ SYSTÉM

- Centrum ve vnitřním uchu
- Rovnováha
- Gravitační nejistota – nestabilní, problémy s chůzí po nerovném terénu (časté u WS)

- Odstranit překážky – získání sebevědomí
- Chůze po nerovném terénu (se sourozencem, spolužáky)
- Pokud je dítě úzkostné – mluvit o dané činnosti, použít fotky, kde to už zvládlo
- Opičí dráha s navigací
- Hra, kdy se mění směr při tlesknutí
- Hra se židlemi
- Sedací vak
- Chůze po čáře
- Skákání na různé písňe
- Houpačky (i jako relaxace, uklidnění)

PROPRIOCEPCE

- Informace ze svalů
- Kde se nacházíme vůči ostatním předmětům
- Spojení s emocemi – cítíme se lépe, když víme, jak naše tělo funguje
- WS – obtíže cítit propriocepci
 - Ovlivňuje hrubá motorika, jemná motorika i prostorové uvědomění
- Názorná ukázka nových aktivit
- Různé materiály v plastových lahvích – různá váha
- Muzikoterapie; říkanky při aktivitách, které vyžadují koordinaci, použití verbálních instrukcí (zpívané instrukce, dotýkání se různých částí těla)
- Nenutit do činností, odpočinek
- Chodidla pevně na zemi při sezení
- Násady na tužku pro dobrý úchop
- Taneční aktivity

INTEROCEPCE

- Regulace těla
- Teplo a zima; hlad; potřeba toalety

- Několik vrstev oblečení – vysvlékání podle potřeby
- Teploměr ve třídě a sledovat chování
- Pravidelná jídla – sociální aktivita
- Pravidelně na toaletu
- Stanovení pravidel ohledně jídla v případě, kdy dítě nemá zábrany (jím jen vlastní jídlo, musím se dovolit, když si chci vzít, stanovený počet sladkostí za den apod.).

Jak dítě reaguje na zvuky

Zvuky, které má rádo

Zvuky, které ho znepokojují

Reakce dítěte

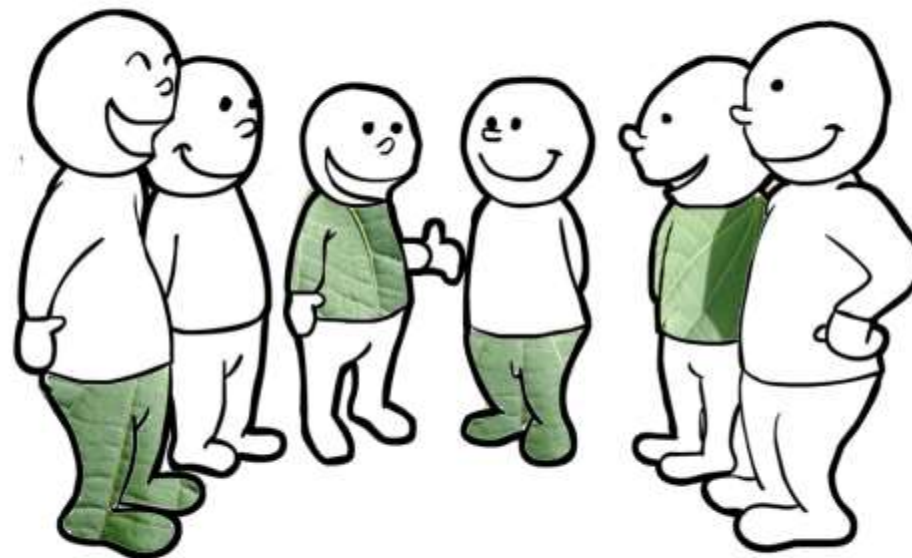
Reakce dítěte

3. *SOCIÁLNÍ OBLAST*

ROZVOJ SOCIÁLNÍHO VÝVOJE

- Velká sociabilita
- Sociální interakce
- Navazování a udržování přátelství
- Uvědomění si nebezpečí
- Sociální dovednosti důležité pro školní dítě
 - Říct prosím a děkuji
 - Pozdrav
 - Slušně vyrušit/říct si pozornost
 - Říct si o pomoc
 - Zapojení se do hry/aktivity
 - Dělení se
 - Dát kompliment/Pochválit
 - Klást přiměřené dotazy
- Učení nápodobou

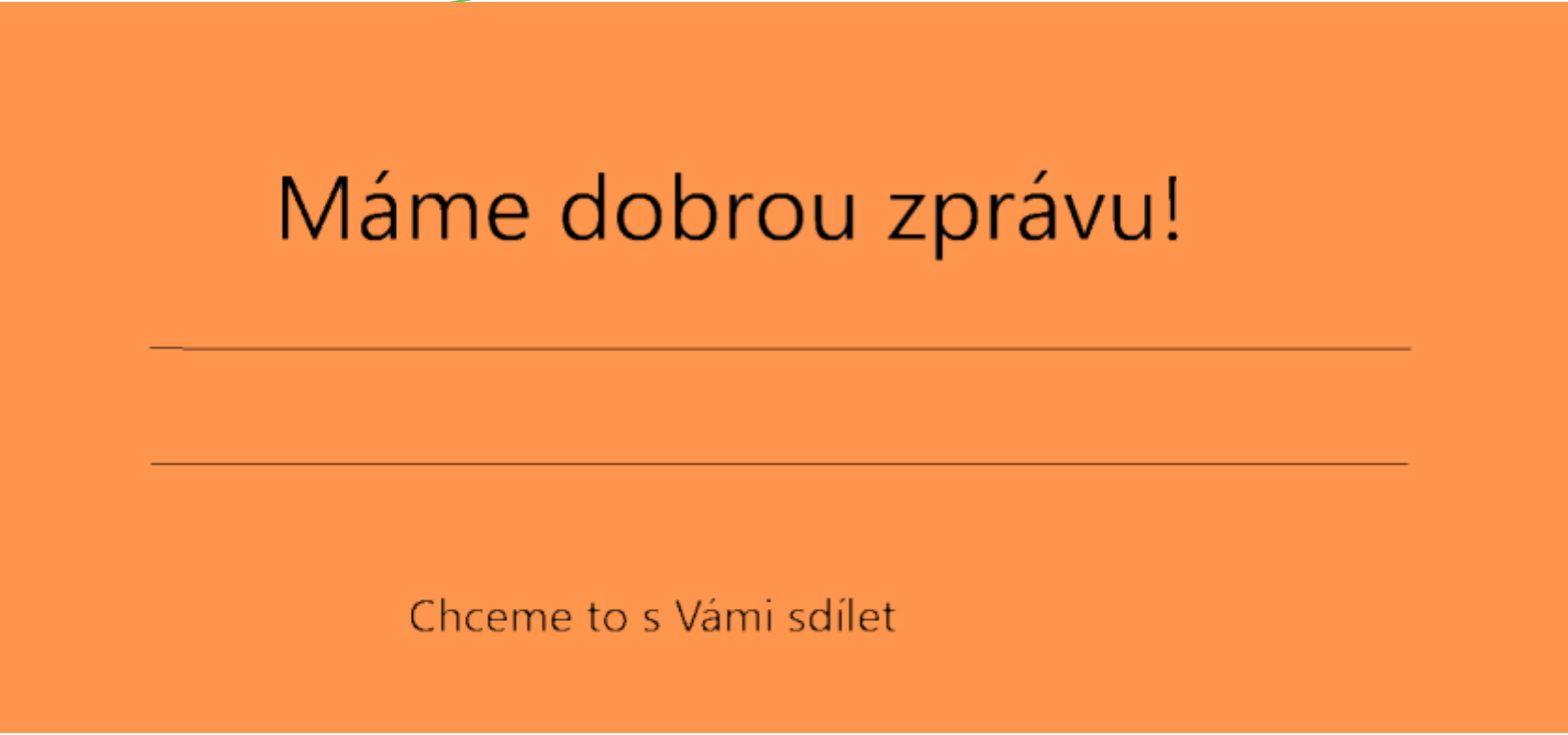
- Kdy se říká prosím a děkuji
- Oslovování jménem – získá pozornost dotyčného
- Rozlišování mezi známými a neznámými lidmi
 - „Znáš toho člověka? Zdravíme pouze toho, koho známe“
- Přiměřený pozdrav – koho mohu obejmout
- Přijít k dospělému, říct „Promiňte“ a vyčkat (čekání je těžké, nutné ocenit)
- Ve třídě zvednout ruku
- Signál, který určuje, jak dlouho bude aktivita trvat (např. 2 minuty do konce)
- Chválit, když dítě vydrží sedět na místě; ukázat palec, když se dítě podívá
- Jak dlouho očekáváte, že bude dítě pracovat samo a kolik má splnit
- Když dítě hledá pozornost „Jde ti to dobře, pokračuj, budeme si povídat, až skončíš“
- Naučit dítě fráze: „Mohu se k vám přidat?“
- Rozlišovat vhodné a nevhodné otázky, naučit vysvětlení otázek „Mám rád auta, jakým autem jezdíš?“

STRATEGIE

- Upozornit na žádoucí chování, pravidla pro chování
- Sociální odměna – předání vzkazu jinému učiteli
- Podporujte dovednosti, které mohou využít ve hře s ostatními
- Podpora přátelství
- Sociální kontakt – s běžnými dětmi i s dětmi se speciálními potřebami
- Různé aktivity v tělocviku, během přestávek (nesetrvávat s učiteli/asistenty)
- Změny v zasedacím pořádku
- Buddy systém (podpora od určených vrstevníků ve třídě i o přestávkách)
- Asertivní dovednosti, aby se dítě umělo připojit k ostatním

INTERAKCE S NEZNÁMÝMI OSOBAMI

- Použít příběhy – co dělat, když se ztratím; když potřebuji na wc, když potřebuji pomoc, obrátím se na někoho známého
- Před odchodem z domu – mluvte o tom, že potkáte neznámé osoby a jak se má chovat
- Říkaná pro odpoutání pozornosti
- Chválit, když dítě nemluví s cizími lidmi
- Stanovit pravidla pro výlety – dítě se drží dospělého, kterého zná
- Divadlo/maňásci – o nebezpečných situacích
- Naučit dítě všechny části těla (vč. intimních)
- Stanovit pravidla; vědět, které dospělé má dítě poslouchat
- Tajemství – dítě musí vědět, že před rodiči není nutné nic tajit

Máme dobrou zprávu!

Chceme to s Vámi sdílet

HAPPYGRAM

4.
*EMOCIONÁLNÍ
OBLAST*

- Emoční vývoj – jak se cítíme, jak reagujeme, jak interagujeme s ostatními a jak reagujeme na zážitky
- K regulaci emocí jim potřebujeme porozumět
- WS
 - Vysoce emocionální
 - Problémy s regulací emocí
 - Zajímají se o emoce ostatních – zírání do tváře
 - Mohou být úzkostní, když cítí, že máte špatnou náladu
 - Emocionální výbuchy
 - Učitelé také popisují pozitivní efekt na třídu

DOMÁCÍ PROSTŘEDÍ

- Jaké klima převládá doma
 - Vztahy
 - Prostředí
 - Organizace
 - Pravidla
 - Rutina
- Daná místa, kde se jí, hraje,...
- Předvídatelnost vytváří emocionální stabilitu
- Snaha mluvit tišeji, vyvarovat se křiku a hluku
- Pochvala – Mám radost, že jsi se sám oblékl (místo „Šikula“)
- Společná jídla – příležitost ke sdílení a konverzaci
- Stanovení rutiny – během dne, během činností
- Objasnit, co od dítěte očekáváte (jaké domácí činnosti)
- Být konzistentní ohledně pravidel, úkolů; také znát následky
- Fotografie v domě, aby se dítě cítilo milováno
- Vyhradit si čas na dítě (na hru, konverzaci)
- Když dítě zlobí – ujištění, že máte dítě rádi
- Když se dítě ptá na otázky, odpovídat pravdivě
- Ukažte dítěti, že mu věříte; dopřejte samostatnost
- Užívejte si společně

ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ

- Školní klima zahrnuje
 - Vztahy
 - Prostředí
 - Třídní management
 - Organizaci třídy
- Podpora pozitivního klima
- Důslednost
- Systém odměn
- Třídní pravidla
- Vybudovat důvěru
- Vítání dětí
- Užívání jmen dětí
- Oslavy narozenin
- Sdílení příběhů a pocitů
- Poděkování žákům na konci dne
- Otevřenost
- Entusiasmus
- Děti by měly vědět, že je má učitel rád
- Jasná pravidla
- Důvěra vůči žákům

POROZUMĚNÍ EMOCÍM

- WS znají štěstí a smutek, ale mohou mít obtíže pojmenovat další emoce: vztek, zklamání, frustrace, strach
- Zachovat neutrálnost emocí

- Popisovat pocity:
 - Pověsila jsem prádlo a začalo pršet, jsem našťvaná
 - Dala jsem si práci s touto aktivitou a vy jste se vůbec nezapojili, jsem zklamaná
- Nechat dítě říct, jak se cítí (lze použít emotikony)
- Kniha zážitků a emocí
- Příběhy, ve kterých se lze bavit o charakteru postav
- Při hře upozornit, že někdo vyhraje a někdo prohraje
 - Vidím, že jsi zklamaný, že jsi prohrál. Dám ti chvíli na uklidnění a pak si můžeme zahrát něco jiného

PŘEDCHÁZENÍ EMOCIONÁLNÍMU VÝBUCHU

- Místo NE říct Popřemýšlím o tom, uvidíme, možná...
- Využít znak do řeči (gesto místo slovního pokynu)
- Vědět, co výbuchy spouští
- Odpočítávadlo
- Nesnažit se dohadovat s dítětem, když mají výbuch
- Ujistit dítě, že bude všechno v pořádku (např. chytit za ruku)
- Rozptýlit pozornost písni
- Povídat si o tom, až se uklidní
- Nabídnout prostor k uklidnění (např. senzorická místnost)

ÚZKOST

- U WS je často maskována jiným chováním
- Projevy: stažení se, vyhýbání se, nevhodné chování nebo komplimenty/lichocení
- Úzkost ve třídě spojená s klimatem třídy (zneklidňuje mě, když je někdo naštvaný,...)
- Dobrá intervence v časném věku má dlouhodobý vliv

Úzkost v nejistých časech: Williamsův syndrom a COVID 19

Úvod

Je známo, že mnoho lidí s Williamsovým syndromem (dětí, adolescentů i dospělých) může prožívat zvýšenou úzkost. Víme také, že u mnohých z těchto osob může nejistota nebo změna každodenních zvyklostí úzkost vyvolat. Je tedy možné, že někteří lidé s Williamsovým syndromem (a jejich širší rodiny) zažívají v dnešní bezprecedentní a nepředvídatelné době v souvislosti s nemocí COVID 19 zvýšenou úzkost. Chtěli bychom rodinám připomenout některé techniky, které by mohly v této náročné době s pozitivním naladěním pomoci.

Mytí rukou

Mluvte o nutnosti mýt si ruce, najděte si na Youtube nebo na internetu ukázkou. Zpívejte si během mytí nejméně 20 sekund svou oblíbenou písničku. Tohle je aktivita, na kterou se můžete soustředit, zároveň se jejím použitím snižuje riziko nakažení. Má vaše dcera či syn oblíbenou písničku, kterou používá pro zmírnění úzkosti a kterou může využít i při mytí rukou?

Rutiny / denní zvyklosti

I když jste uvízlí doma, je možná dobré zavést do vašeho rozvrhu každodenní rutiny. Zkuste se zamyslet nad tím, co by se za dané situace dalo dělat - například naplánovat svačiny nebo večere na stejný čas, zavést chvíle pro cvičení, stanovit dobu, kdy budete na internetu nebo se dívat na televizi... Nebylo by pro Vás užitečné použití vizuálního rozvrhu s piktogramy pro každý den či týden?

Sociální kontakt / komunikace

Mnoha lidem s Williamsovým syndromem prospívá sociální kontakt a zapojení se. Zkuste využít technologie: nejen telefonické hovory, ale i například kontakt s kamarády a rodinou přes Skype, FaceTime, Messenger...

Hudba

Mnoho lidí s Williamsovým syndromem používá hudbu jako prostředek proti úzkosti, který je částečně uklidňuje. Pozorujete-li nárůst úzkosti či něco, co by mohlo úzkost spustit, mohla by hudba pomoci. Mějte po ruce seznam (playlist) oblíbených skladeb, které člověka s Williamsovým syndromem uklidňují.

Povídání o pocitech

Pro některé mladší lidi s Williamsovým syndromem může být obtížné pochopit vlastní emoce. Povídání o pocitech a emocích příp. používání obrázků a piktogramů (nalezených na internetu) může být v diskusi o úzkosti užitečné. Stejně tak je v současné situaci dobré dítě ujistit, že je v pořádku cítit určitou úzkost...

Relaxace

Relaxační techniky pomáhají mnoha lidem pociťujícím úzkost, a nemusí se to týkat pouze osob s Williamsovým syndromem. Hluboké dýchání, jógu, meditaci, aplikace na všímavost (mindfulness), to vše můžete vyzkoušet. Dechová cvičení mohou pomoci dětem, které nejsou schopné hovořit o svých pocitech a emocích.

Shrnutí

Toto je stručný souhrn některých strategií a technik, které by mohly pomoci s úzkostí v dnešní nepředvídatelné době. Ráda bych také připomněla rodičům, aby v této době pečovali o své vlastní pozitivní naladění, některé strategie navíc mohou být prospěšné i ostatním členům rodiny, nejen těm s Williamsovým syndromem. Na druhou stranu, ne každá technika sedí každému, takže vyzkoušejte a zjistěte, co je vhodné právě pro vás.

SNÍŽENÍ ÚZKOSTI V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

- Rutina a jasná pravidla
- Využití kalendáře a rozvrhu hodin
- Denní režim (piktogramy)
- Odpočítávání od 10 do 0, hluboký dech
- Zvážit, kdy oznamovat dítěti nepříjemnou událost (např. návštěva lékaře)
- Napsat čísla 1-5 na kartičky (1 v pohodě, 5 velmi úzkostný) a mluvit o tom
 - Bojím se jít k lékaři. Máma i táta jsou se mnou. Paní doktorka Nováková je vždycky moc milá a dá mi obrázek, až budu odcházet. Potom místo do školy půjdeme domů.
- Pochvala
- Uklidnění při úzkosti, ale ne příliš dlouho (úzkost jako způsob jak získat pozornost dospělého)
- Příběhy nebo dramatizace událostí (např. návštěva zubaře)
- Pokud má dítě větší úzkosti, konzultujte s odborníkem

SNÍŽENÍ ÚZKOSTI VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ

- Oznámit začátek hodiny, co očekávám a konec hodiny
- Rozvrh hodin
- Odpočítávání od 10 do 0, instrukce k dýchání
- Znaky pro podporu dítěte (dobrá práce, úsměv)
- Mluvit o úzkosti
- Diferenciace vzdělávání (přiměřenost úkolů dle schopností)
- Dostatek ujištění, ale ne příliš, aby jej dítě nevyužívalo k upoutání pozornosti
- Spolupráce s rodiči
- Pracovat s hlukem ve škole

	Spouštěče této emoce	Jak dítě projevuje tuto emoci
Štěstí		
Vzrušení		
Smutek		
Vzteky		
Frustrace		
Závist		
Strach		
Úzkost		

MOJE EMOCE VE ŠKOLE

1. Ve třídě se cítím dobře, když

2. Ve třídě se cítím smutně, když

3. Ve třídě se cítím rozčarovaný, když

4. Ve třídě se cítím naštvaný, když

5. Ve třídě se cítím rozrušený, když

6. Ve třídě mám strach, když

7. Na školní zahradě/na hřišti se cítím dobře/smutně,... když

8. Věci, které dělá učitel a já se cítím šťastně, smutně,... jsou

- Učitel mi může pomoci tak/s

5. OBLAST CHOVÁNÍ

PODPORA VÝVOJE CHOVÁNÍ

- Chování je forma sebevýjádření
- „Zlobení“ obvykle vychází z neschopnosti regulovat emoce, hledání pozornosti, nízké adaptability nebo vzdorovitého chování
- Pochopení proč se dítě chová tak, jak se chová
 - 1. chování je forma komunikace (když dítě nedokáže vyjádřit, co potřebuje)
 - 2. chování může být posilováno – pozitivně i negativně
 - 3. chování lze změnit (nahradit)
 - 4. motivace pro chování může být vnitřní nebo vnější
- Funkce chování
 - K uspokojení potřeb, senzorická potřeba, získání pozornosti, snaha vyhnout se něčemu
- Co předcházelo, chování, následky, možná příčina (organická, emocionální nebo environmentální)

Co předcházelo	Chování dítěte	Následky	Možná příčina
Máma řekla Pavlovi, že k večeři bude brokolice	Pavel odhodí talíř a zakřičí ne!	Otec si vezme Pavla do náruče a nemusí jíst večeři	Pavel nemá rád brokolici nebo jídlo, při kterém v puse zůstávají kousky, které nejdou rozkousat
Pavlovi skončila náročná hodina tělocviku	Pavel si sundá ponožky a křičí na učitele, který mu je chce pomoci nandat zpět	Učitel dá Pavlovi prostor a pak společně ponožky oblečou, protože ve škole je nutné nosit ponožky	Pavlovi bylo teplo nebo byl unavený po hodině

SNAHA ZÍSKAT POZORNOST

- Děti s WS mají rádi pozornost dospělých
- Mohou vykazovat nezralejší chování, aby byli opečováváni
- Ve třídě se hlásí, ačkoliv neznají odpověď
- Tabulka
 - Jak se chová
 - Kdy je toto chování evidentní
 - Důsledky tohoto chování
- Věnovat pozornost věcem, které se mu povedly, ocenit posun, který dítě udělalo
- Být důsledný u věcí, které zvládá samo
- Říct, že si budete povídat, až dokončí úkol/činnost
- Pokud se chová dětinsky, sklonit se a říct, že danou činnost dělá dobře a že mu věříte, příp. obrátit v žert
- Dát prostor a např. napočítat do 5: Chci, aby sis vyčistil zuby, napočítám do 5 a až bude připravený, vyčistíš si je
- Při agresivitě se zaměřit na toho druhého, podporovat žádoucí chování
- Stanovit pravidla na začátku hodiny (hlásíme se, když)
- Naučit žáky diskutovat, jak se držet tématu
- Dávat víc pozornosti za vhodné chování, chválit ostatní za dobré chování
- Vzít dítě bokem a vysvětlit, proč je toto chování nepřijatelné, nabídnout alternativu

ADAPTABILITA

- Vyrovnávání se se změnami
- Změny zvyšují úzkostnost
- Využití stejných vizuálních strategií jako u osob s PAS
- <https://www.jennyfriedmannutrition.com/blog/>
- Instagram: feedingpickyeaters
- Kalendář, kartička změna, jak dlouho bude trvat (lze odpočítávat)
 - Je to dobré, máma je tu se mnou
- Zůstat v klidu
- Oznámit změnu, ale dát prostor dokončit aktivitu
- Kartička nejprve a potom, aby si dítě nemuselo pamatovat všechny aktivity

CHOCOLATE TO CHERRIES from candy to fruit!

feedingpickyeaters • Sleduji ...

feedingpickyeaters Why do kids never find nature's candy as tasty as actual candy?!! 🔍

I'm excited to share this chocolatey bridge to get you through Humpday!

So many of you are focusing on fruits this year 🍓🍓

When a mom reached out to me with questions on how to build on her child's love of 🍓 covered raisins I had to share with you

This bridge is actually similar to something I worked on with a client who didn't eat any fruits or veggies but loved dark chocolate.

935 To se mi libi

27 LEDEN

😊 Přidejte komentář...

Zveřejnit

when you hear: EW, GROSS try saying:

that's a different taste!

you're still learning

how can we make it better?

we don't talk about food like that

it takes time to know if you like it or not

why?

feedingpickyeaters • Sleduji ...

feedingpickyeaters Gross! Ew!! That looks like barf!

How often are you hearing this negative food talk?

Comments like these are common among the picky eaters I work with when they encounter new and non-preferred foods.

I don't have to tell you that negative talk doesn't help your picky eater grow into a more comfortable one.

It's hard to know how to respond. I always try to reframe, create something neutrality, and present a sense of future positivity.

1 541 To se mi libi

30. LISTOPAD 2023

😊 Přidejte komentář...

Zveřejnit

VZDOROVITÉ CHOVÁNÍ

- Obvykle, když se cítí úzkostně
- „Pospěš si“ – narušuje mentální organizaci
- Opak toho, co řekne dospělý

- Netrvat na věcech za každou cenu, najít jiný způsob, jak udělat aktivitu
- Snaha porozumět příčině
- Požadavek musí být realistický a dosažitelný
- Předvídat vzdorovité chování, dát dítěti najevo, že ho podporujete a pomůžete mu
- Důslednost
 - Zvládneš to, jakmile budeš připravený
- Pochvala za každý krok, za zúčastnění
- Nabídnout možnosti vybrat si
- Neodebírat odměny
- Využít hudbu

	Aktuální podpora	Strategie	Personální zabezpečení
Získávání pozornosti			
Adaptabilita			
Vzdorovité chování			

*6. OBLAST
PARTICIPACE A
ANGAŽOVANOSTI
(ÚČAST A
ZAPOJENÍ)*

ROZVOJ PARTICIPACE A ANGAŽOVANOSTI

- Dítě se nemůže učit bez zapojení do procesu
- Silné stránky
 - Dobrá paměť
 - Snaha potěšit
 - Speciální zájmy
 - Muzikálnost
- Slabé stránky
 - Nadměrná aktivita/hyperaktivita
 - Roztržitost
 - Nízká koncentrace

NADMĚRNÁ AKTIVITA/ HYPERAKTIVITA

- WS je často příliš hodně aktivní, v pohybu
- Obtíže usnout, noční buzení, brzké vstávání
- 4x vyšší riziko ADHD
- Obtíže sedět delší dobu

- Mít pravidla, kdy je dítě v klidu a může být aktivní
- Vydržet u jídla určitou dobu (všichni členové)
- Být realistický ohledně toho, jak dlouho dítě vydrží sedět u jídla
- Skákat na trampolíně (před úkolem a po delším čase sezení); dát úkol s pohybem (vynést odpadky)
- Chodit na procházky, na hřiště
- Vyzkoušet a vybrat vhodné relaxační techniky
- Rutina před uložením k spánku, tmavé závěsy
- Mít přehled o potravinách, které zvyšují aktivitu

NADMĚRNÁ AKTIVITA VE ŠKOLE

- Realistická očekávání ohledně výdrže, stanovit očekávání na začátku hodiny
- Použít gesto, aby dítě zůstalo sedět
- Kartička/znak čekat; odpočítávací
- Dávat pauzy pro pohyb, zapojit do úklidu (mazání tabule,...)
- Prostor, kde si děti mohou odpočinout
- Skupinová práce, učení na stanovištích, komunitní kruh
- Speciální polštář pro sezení – po konzultaci s ergoterapeutem

ROZTRŽITOST

- Velká výzva ve vzdělávání dětí
 - Obtíže stanovit, co dítě opravdu umí
 - Může být nebezpečné – vběhnout do silnice
 - Vyšší výdrž u aktivity, pokud jim přijde zajímavá
 - Lze využít, pokud dítě „zlobí“ – odpoutání pozornosti, píseň
- Bavte se o tom, co dítě ruší, může souviset s úzkostí
 - Zasedací pořádek
 - Dělat hlučné práce, když dítě není v dosahu
 - Jasně stanovit, jaké chování očekáváte
 - Pochvala dítěte i sourozence/spolužáků „Je dobře, jak jsi soustředěný na tento úkol“
 - Pauzy na pohyb – uvolnění senzorického systému
 - Zaťukat na stůl jako připomínka, že se mají žáci soustředit
 - Využití technologií

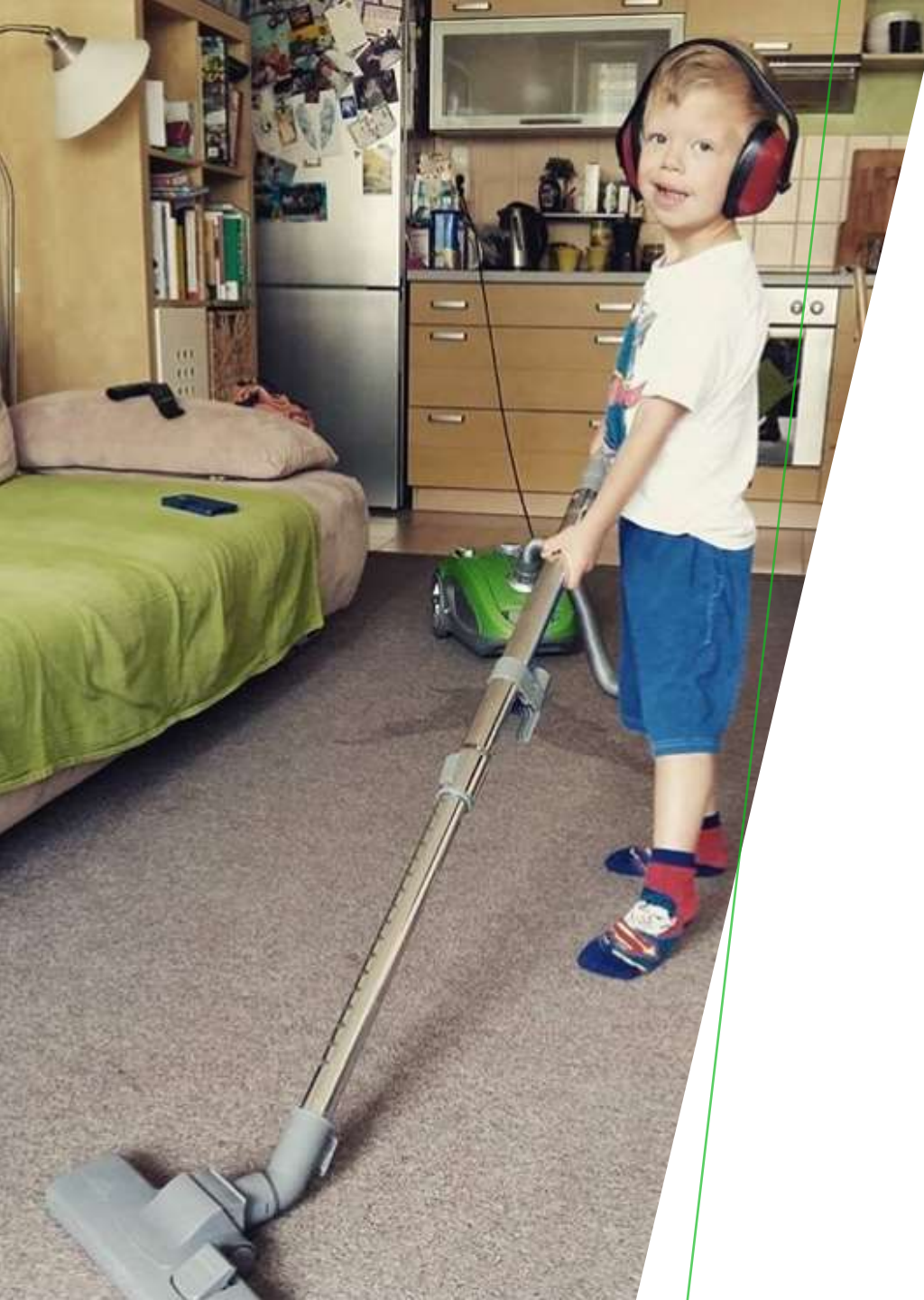
KONCENTRACE

- Spojena s roztržitostí
- Schopnost zůstat soustředěný na úkol
- Nelze pokud:
 - Je úkol příliš těžký
 - Je nezajímavý
 - Potřebuje sensorické podněty
 - Má emocionální potřeby
- Další faktory
 - Organizace prostředí
 - Jasná očekávání
 - Pravidla
 - Rutina
 - Verbální či neverbální povzbuzení, pokud dítě potřebuje
- Využití zájmů, hudby nebo sensorických komponentů

- Výběr aktivit
- Změřit úroveň koncentrace během dne a dle toho plánovat aktivity, snížit očekávání v průběhu dne
- Časovač – pomocník nebo stresor
- Odměny po skončení (části) úkolu – plastelína, poslech písň, čtení, zalit květiny, ... - domluvit se na tom před začátkem úkolu
- Přiměřenost aktivit a úkolů
- Využít zájmy (počítání členů rodiny, traktorů apod.)
- Třídní pravidla (opakovat si například ruce v klidu, nohy v klidu)
- Antistresové hračky (točící, cvakací, mačkácí), suchý zip pod lavicí
- Deskové a karetní hry

PARTICIPACE A ANGAŽOVANOST

- Obvykle rádi chodí do školy
- Raději se zapojují do aktivit, o kterých ví, že zvládnou
- Využití vizuálních, sluchových i kinestetických způsobů učení
- Informace v různých formátech
 - Frontální výuka, klíčová slova na tabuli, videa, technologie, pomůcky, modelování, kartičky, nástěnky, grafy, dramatizace, hudba, vizuální schéma
- Různé zdroje k učení obsahu vyučovací hodiny, navazování na předchozí znalosti, navození kontextu
- Různé barvy kříd pro zápis
- Připravenost na učení (např. psaní)
- Různé činnosti
- Podpora imaginace Co kdyby?
- Možnosti učit se o samotě/ve skupině
- Sdělit cíle hodiny a na konci zhodnotit
- Hlavní pokyny/klíčová slova na tabuli

ZAPOJENÍ V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

- Krátké pokyny
- Dítě zopakuje pokyn
- Rozdělit činnost na několik kroků (např. posbírat nádobí, někdo další je vloží do myčky)
- Nejprve a potom
- Povinnosti doma – méně náročné
- Činnost, kterou dělá nerado – dělat jen částečně (např. umýt nádobí jen po sobě)

HODNOCENÍ

- Různé typy hodnocení
 - Ústní zkoušení
 - Test
 - Kvíz
 - Sebehodnocení
 - Různé žánry psaní (dopis,...)
 - Výroba modelu
 - Složit píseň
 - Namalovat obrázek
 - Myšlenková mapa
 - Prezentace skupinové práce
 - Popis obrázku
- Sdělit, kolik času mají na vyplnění
- Práce ve skupinách
- Dohodnout se s žáky, jaké hodnocení jim vyhovuje
- Portfolio
- Sebehodnocení, hodnocení ve dvojicích
- Metoda V-CH-D

Možnosti pro aktivní zapojení	
Popis toho, jak se dítě zapojuje	
Bariéry aktivního zapojení	
Popis toho, jak se dítě nemůže zapojovat	

JAK TRÉNOVAT KONCENTRACI

- Připravené prostředí – klid, místo, přiměřená aktivita, zleva doprava
- Jedna aktivita
- Čtení příběhu – dítě tleskne, když slyší slovo/jméno
- Hledání rozdílů, překreslování podle vzoru
- Vytváření příběhů – střídání, opakování (teta Běta jela na dovolenou a vzala si...)
- Hry vyžadující koordinaci pohybů (přelévání tekutin, skákání panáka, navlékání korálků)
- Stavby kostek, labyrintů, kuličkové dráhy
- Opakování pohybu, kdy sedíte naproti sobě
- Hry s tajemstvím (Co je v truhle?)
- Hry s barevnými drátěnkami
- Chůze po místnosti, aniž by dítě dělalo hluk
- Tichá pošta
- Povídat si o dokončeném úkolu

7. OBLAST ŽIVOTNÍCH DOVEDNOSTÍ

ROZVOJ DOVEDNOSTÍ

- Důležité pro rozvoj samostatnosti
- Patří sem např.:
 - Jídlo, toaleta, oblékání, hygiena, příprava jídla, úklid atd.
- V rodinném prostředí, posilování ve škole
- Rozdělení aktivit do částí
- Spojené s jemnou motorikou
- Dospělí s WS jsou obvykle tak samostatní, jak moc jim to dovolíme
- Dítě udělá alespoň část úkolu
- Pokyny v rámci rytmu/písně
- Procesní schéma s výsledkem
- Pochvala a povzbuzení
- Nová činnost – dospělý začne, dítě dokončí nebo dítě začne a s pomocí dospělého dokončí
- Stejně priority pro rodinu a školu
- Uplatnění dovednosti v jiném prostředí

TOALETA

- 1. výzva – vysvléknout se
- 2. výzva – utření
- 3. výzva – nezapomenout obléknout se a umýt ruce (běží k další aktivitě)
- Rozdělení do bodů, míra podpory, další informace

DOMÁCÍ PRÁCE

- Ustlat postel
- Dát špinavé prádlo do koše
- Roztáhnout závěsy
- Uklidit hračky/knihy
- Vysát
- Prostřít stůl
- Nalít pití
- Uklidit talíře
- Uklidit stůl
- Naplnit/uklidit myčku
- Umýt/utřít nádobí
- Zamést podlahu
- Recyklace odpadu
- Pověsit oblečení do skříně
- Roztřídit špinavé oblečení (bílé, barevné)
- Pověsit/poskládat prádlo
- Podat předměty během nákupu
- Uklidit nákup (z tašek)
- Zalít květiny
- Jídlo do obchodu pro 1 věc
- Otevřít/zavřít/umýt okna
- Nastavit budík
- Udělat horký nápoj
- Použít toaster
- Udělat horký nápoj
- Ohřát jídlo v mikrovlnce (a vytáhnout)
- Namazat chleba
- Nakrájet zeleninu
- Udělat sendvič
- Nakrájet jídlo
- Jíst příborem
- Uvařit jídlo ze dvou složek (například těstoviny s omáčkou nebo kuskus se zeleninou)

SEBEOBSLUHA

- Umýt/osušit ruce
- Umýt obličej
- Vyčistit zuby
- Učesat se/udělat si culík
- Umýt vlasy
- Umýt se (sprcha, vana)
- Oholit se
- Vyměnit vložky během menstruace
- Pozná, že je potřeba se převléknout
- Utřít pusu ubrouskem
- Používá lžíci/vidličku/nůž

*8. OBLAST
SEBEVĚDOMÍ A
POCITU
SOUNÁLEŽITOSTI*

ROZVOJ SEBEVĚDOMÍ A POCITU SOUNÁLEŽITOSTI

- Potřeba cítit, že někam patříme
- Zdravá míra sebevědomí je důležitá pro pozitivní duševní zdraví a zapojení se do školních aktivit
- Potřeba sociálních známostí

SEBEVĚDOMÍ

- Vnímají sebe sama jako schopné, sympatické a užitečné osoby
- Znaří své silné a slabé stránky
- Žáci s WS jsou obvykle šťastní ve škole a mají pocit, že je mají učitelé rádi
- S věkem vnímají odlišnosti -> vztek
- Profil na jednu stránku
- Posilovat ve věcech, které umí
- Možnost zapojit se do aktivit, které si samo vybere
- Mít zodpovědnost, aby vědělo, že mu věříte a že má své místo v rodině/třídě
- Nesrovnávat na základě chování nebo akademických dovedností
- Pozitivní klima ve třídě, děti se mohou vyjadřovat, ptát se nebo hledat pomoc
- Naučit žáky si společně hrát a pracovat
- Hodnota laskavosti a soucitu, snaha podpořit se vzájemně
- Ptát se dítěte s WS na názor
- Diferenciace ve výuce, aby dítě dělalo pokroky – rozebírat to s dítětem
- Prostor ukázat své dovednosti, doma mít fotografie z těchto událostí
- U starších dětí – rozdělit se a sejít se v domluvený čas a místě (např. v obchodě)

Bartoloměj

Klady:

Rád se směje

Rád se mazlí

Je přátelský, rád se předvádí

Má rád hudbu, pejsky a dospělé lidi

Co Bártíkovi pomáhá?

- Řešit věci v klidu a po dobrém, převést pokyny a úkoly na legraci, hru a zábavu, připomenout jako odměnu oblíbenou věc. Direktivní přístup způsobuje zaseknutí a afekt.
- Písnička – veselá, rytmická (ne mollová, pomalá – ta dokáže i rozbřečet). Oblíbené hračky. Smajlíky za splněný úkol.
- Používání jednoduchých vět, slov a pokynů. Povzbuzování.
- Připomínání pravidelných činností, opakování, nácvik.
- Trpělivost. Někdy trvá déle, než něco pochopí a udělá.
- Klid, pohoda, ticho a odpočinek – často je lepší odejít s Bářtem jinam, mimo dosah dětí.
- Hlídat tlačítka, držet mimo dosah elektroniky, mobilů, fotoaparátů, ev. použít jako motivaci či odměnu.

Pro Barta je důležité:

- Znamé prostředí, čas na okouknutí, přivyknutí.
- Pozitivní motivace, pochvala a povzbuzování (Bart je jedničkou), odměna.
- Vědět, co se bude dělat (pravidelný rozvrh, kartičky s piktogramy).
- Potřebuje se cítit se bezpečně – bojí se hluku (vadí mu tleskání, pláč a křik malých dětí), nemá rád fyzické omezování.
- Kamarádský přístup – asistentka je „parťák“.
- Povídání, sdílení zážitků – i když mu není vždy rozumět.
- Oblíbené věci a činnosti – hračka pejska, zvukové hračky, vláčky, stěrače, výtahy, myčka aut, kombajny, traktory, sledování oblíbených videí na iPadu (na „malém“) => odměna. Oblíbené pořady: Mašinka Tomáš, Taxík, Teletubbies, Moudronos, Malá farma.
- Miluje pejsky (Donáše a Berta na canisterapii, Pluta u babičky).
- Má rád rodiče, babičky i dědečka, rád si hraje se sestřenicí Aničkou a bratrancem Toníkem, rád chodí na návštěvy.
- Rád se mazlí, nechává se šmírat.
- Rád jezdí na výlety – nejraději vlakem, autobusem nebo na kole.
- Rád se fotí, mačká tlačítka, používá přístroje.
- Nenutit – do jídla, do kontaktu s dětmi...

SOUNÁLEŽITOST

- Děti mají obvykle rády školu proto, že v ní mají kamarády
- WS se cítí často důležití v rodině, každý vzdálený člen je pro ně také důležitý
- Často se cítí být součástí nějaké komunity
- Rodiče mohou mít smíšené pocity o komunitě lidí s postižením
- Přijetí stavu dítěte

- Vystavovat společné fotky/alba
- Mluvit o tom, jak jste se na dítě těšili, jak jste vybírali jméno a jak jste byli nadšení, když se narodilo
- Společné rodinné aktivity – piknik, procházka, výlet, večeře, deskové hry
- Podpořit komunikaci se vzdálenějšími členy rodiny
- Vítající nápis nebo motto ve třídě
- Říct žákovi, že se kolektivu po něm stýskalo, když byl např. nemocný
- Zábavné a společné aktivity
- Oslava úspěchu třídy nebo jednotlivce
- Dát možnost všem žákům zažít úspěch
- Pracovní pozice v rámci třídy, která se střídá
- Zapojit dítě do místního klubu/knihovny/kroužku
- Brát s sebou dítě do společnosti (ke kadeřnici, na nákup,...)

MÁM WILLIAMSŮV SYNDROM

- Doporučení říct dítěti co nejdříve, že má WS (dospělí s WS mají problémy přijmout, že mají WS, pokud se to dozvěděli v pozdějším věku)
- Dospělí chápou WS jako součást jejich identity
- Willík – pocit sounáležitosti
- Některé věci mi nejdou, protože mám WS, ne proto, že bych se málo snažil (např. psaní)
- Mluvit o tom se sourozenci

9. KREATIVNÍ OBLAST

PODPORA KREATIVNÍHO VÝVOJE

- Dle irského kurikula výchovy umožňují vyjádření nápadů, pocitů a zkušeností, nabízí obohacení v senzorické, emocionální, intelektuální a kreativní oblasti a to přispívá k žákovu pocitu pohody
- Hudba, drama a výtvarná výchova
 - využití široké škály aktivit

HUDBA

- Sympatie k hudbě
 - Časté využití hudby na prvním stupni vyhovuje žákům s WS
 - Experimentální a zkušenostní
 - Paměť na slova a melodie, emocionálnost
 - Zvýšená sensitivita (ťukání, tleskání atp.)
- Představit co nejvíce hudebních žánrů
 - Hudba jako volnočasová aktivita – kroužek, sbor nebo hudební skupina (motivace k pravidelnosti)
 - Příležitost zahrát rodinným příslušníkům, kamarádům,...
 - Barevné označení not
 - Role vedoucího hudební skupiny – dítě s WS udává hlasitost a délku hraní na perkusové nástroje
 - Využití hudby v ostatních předmětech
 - Zazpívat pokyny k aktivitě (kterou dítě nechce dělat)
 - Hudba jako relaxace

10.
*AKADEMICKÁ
OBLAST*

OBECNÝ AKADEMICKÝ PROFIL

- Silné stránky – dobrá sluchová paměť, vysoká sociabilita a dobrá emoční inteligence
- Mentální postižení – pomalejší učení
- Připravenost na učení
- Využívání silných stránek k maskování potřeb
- Expresivní řeč
- Horší jemná motorika

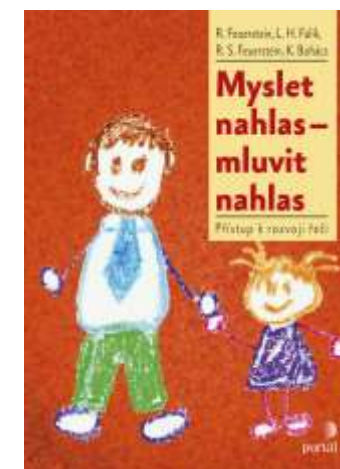
JAZYK A KOMUNIKACE

- Začínají mluvit později
- Velká slovní zásoba a dobré komunikační schopnosti
- Náročnější začlenění pro děti neverbální
- Dobré v kladení otázek
- Opakující se témata konverzace

Dítě komunikuje nejlépe, když
Pro dítě je komunikace náročná, když
Slovní zásoba dítěte se nejvíc zvyšuje při/když

STRATEGIE

- Mluvit s dítětem (při běžných činnostech)
- Konverzace během jídla
- Čtení knih a příběhů
- Povzbuzovat dítě k řeči místo ukazování
- Učit jazyk v rámci kontextu
- Přiměřená konverzace s dítětem
- Aplikace na rozvoj řeči
- Písničky
- Spolupráce s logopedem
- Pokud má dítě menší slovní zásobu – vizuální pomůcky, na které může ukázat
- Písničky, básničky, říkanky
- Práce ve dvojicích/skupinách
- Aktivita „předved’ a řekni“ – o zájmech
- Předmět k mluvení (např. mikrofon)
- Stejně hry ve škole a doma
- Mluvit i o nepříjemných emocích

ÚSTNÍ A SLUCHOVÉ POCHOPENÍ

- Schopnost rozumět mluvenému jazyku
- Expresivní jazykové dovednosti obvykle lepší než receptivní
- Potřeba delšího času na zpracování informace
- Při přiměřeném pokynu – velmi pravděpodobně si jej zapamatuje
- Ujistit se, že mám pozornost dítěte
- Jasný a jednoduchý jazyk
- Nechat zopakovat instrukce
- Rozšiřovat slovní zásobu
 - Kdo? (Jaký člověk?)
 - Kde? (Na jakém místě?)
 - Kdy? (V jaký čas?)
- Pokud dítě je zmatené, lze zopakovat otázku v odpovědi
 - Člověk, který tě dnes dovezl do školy, byl...
- Využití obrázků
- Napsat body na tabuli
- Ukázat na prstech, kolik kroků je potřeba splnit

CIZÍ JAZYK

- Od 1. třídy (v Irsku), v ČR od 3. třídy
- Angličtina/němčina
- TPR, natural approach

- Písničky, říkanky, knihy
- Jednoduché fráze, které podporují pochopení
- Aplikace, pohádky v angličtině
- Fotky z dovolené – popisky v angličtině
- Dramatická výchova
- Seznam frází, které se může učit doma
- Lístečky na předmětech (ovoce, nábytek)
- Texty s obrázky

ČTENÍ

- Schopnost slyšet zvuky a opakovat je (fonologická a fonemická část čtení)
- Dlouhá cesta, trpělivost
- Analyticko-syntetická metoda
- Globální metoda
- Genetická metoda
- Obvykle dobře se učí spojovat písmeno a zvuk, ale obtíže při shluku několika zvuků do jednoho
- Snazší samotné čtení než porozumění textu

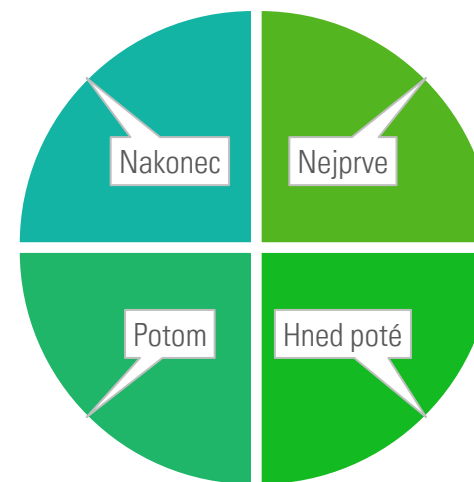

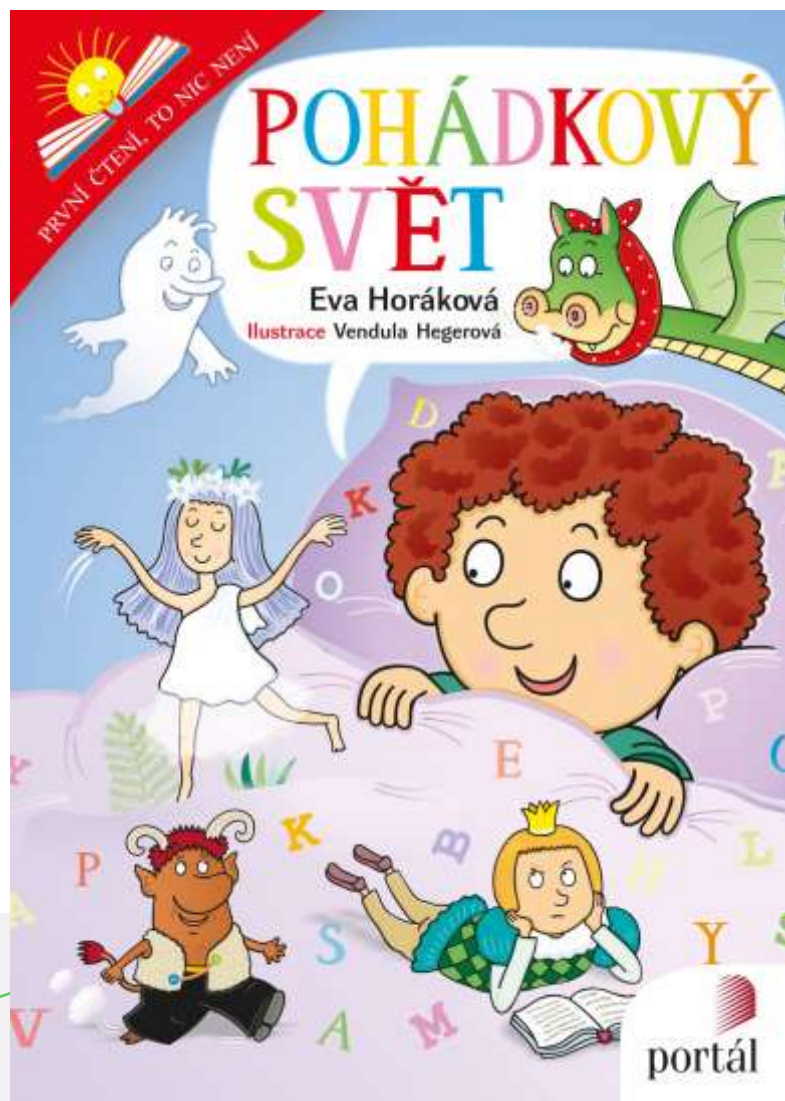
ČTENÍ

- Hodně číst, vzbuzovat zájem o čtení
- Ukazovat na slova, která čtu
- Kniha, ve které je hlavní hrdinou Vaše dítě
- Číst okolo sebe (knihy, návody, reklamy)
- Popisky nábytku, vzkazy na svačině nebo na záchodě (spláchni mě)
- Číst již známé texty
- Učit nové slovo na stránce (nejprve na kartičce, vyhledávat v textu, vysvětlit)
- Nakreslit slovo, se kterým má potíž
- Předčítat krátké texty
- Multi-senzorický přístup při učení (např. modelování písmen z plastelíny)
- Dítě by mělo rozumět více než 90% textu
- Nechat dítě číst (speciální čas)
- Kartičky, obrázky
- Opakování v rámci domácích úkolů
- Vyhledávání písmen/slov
- Vlastní kniha – obrázky s popisky

POROZUMĚNÍ ČTENÍ

- Před čtením knihy – mluvit o přebale a názvu
- Mluvit o obrázku před čtením stránky
- Vhodná úroveň textu
- Probírat, o čem byl text, klást otázky
- Znovu přečíst nahlas, pokud dítě nedokáže odpovědět na otázky
- Jakmile dítě zvládá čtení, samo si rozhodne, zda bude číst nahlas nebo potichu
- Po přečtení části textu nakreslit jednoduchý obrázek postav nebo hlavní zápletky
- Použít příběhové kolo (vpravo nahoře) – „Co se stalo na začátku?“
- Zahrát si podle příběhu divadlo
- Preference ústního zkoušení před testy

PSANÍ

- Úroveň jemné motoriky, koordinace oko-ruka
- Psaní vyžaduje:
 - Schopnost sedět a balancovat
 - Držet psací náčiní
 - Určit, opsat nebo psát z paměti
 - Vyjádření myšlenek nebo znalostí
- Dlouhý proces před psaním písmen
- Hypotonie – únava
- Psaní tiskacím písmem (pouze velkým)
- Snaží se imitovat psaní?
- Dokáže udržet předmět/psací náčiní v ruce déle než pár sekund?
- Dokáže dělat stopu na papíře prstovými barvami/psacím náčiním?
- Dělá kruhové a lineární obrazce psacím náčiním?
- Drží správně tužku? Má správný přitlak?
- Dokáže najít písmo?

PSANÍ

- Rozvoj jemné motoriky
- Vzkazy pro dítě (účel psaní), dítě může také psát vzkazy
- Škrtání dnů v kalendáři
- Dítě napíše nákupní seznam
- Posílání pohledů, přání k narozeninám atp.
- Začít domácí úkoly psaním
- Využití technologií k psaní
- Motivovat dítě k psaní
- Podpis!
- Diagnostika před psaním
- Uvolňovací cviky
- Plánovat psací úkoly během dne
- Diagnostika: kolik je dítě schopné napsat za jaký čas
- Oznámit dítěti, kolik toho bude psát
- Nedávat nedokončenou práci za domácí úkol
- Co je cílem daného psaní – kontrola znalostí, sebe-vyjádření, rozvíjení psacích dovedností
- Doplnovací cvičení, zápis, fotka tabule
- Kartičky nejprve a poté, odměna za psaní

MATEMATIKA

- Obvykle problematická oblast
- Počítání, spojování, třídění a seřazování
- Úprava učebního obsahu

- Zapojit zájmy dítěte – třídění dle velikosti, barev; navlékání korálků/těstovin
- Práce s předměty reprezentující čísla (kostky, peníze, bonbony), magnety
- Dítě posouvá předměty, aby vědělo, že je spočítalo
- Počítání při denních činnostech (dej 3 lžíce na stůl, kolik schodů...)
- Při počítání do 6 – hry s kostkou, počítání do 10 – karty
- Využití kalendáře, mluvit o hodinách, pojmy před a po
- Vyhledávání tvarů předmětů (najdi něco kulatého)
- Krájení chleba do trojúhelníků/čtverců
- Kapesné
- Berte dítě na nákup – časem poslat dítě samotné (pro časopis, chleba,...)
- Slovní úloha – přečíst, podtrhnout (klíčová slova), udělat odhad

AKADEMICKÉ DOVEDNOSTI

- Oblíbené předměty dítěte jsou...
- Má je rádo, protože...
- Zapojuje se do těchto předmětů, protože...
- Nejméně oblíbené předměty jsou...
- Nemá je rádo, protože...
- Má problém zapojit se do těchto předmětů, protože...

INDIVIDUÁLNÍ AKADEMICKÝ PROFIL

Oblast	Silné stránky	Slabé stránky	Zájmy
Český jazyk: slovní zásoba			
Český jazyk: řeč			
Český jazyk: čtení (dekódování)			
Český jazyk: čtení (porozumění)			
Psaní			
Funkční psaní			
Kreativní psaní			
Cizí jazyk			
Matematika			
Dějepis			
Zeměpis			
Přírodopis			
Ostatní			

ČESKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM

ŠKOLSKÝ SYSTÉM

- Vzdělávání podle školského zákona č. 561/2004 Sb.
- Speciální a běžné školství
- ZŠ, ZŠ zřízená dle §16 školského zákona, ZŠ speciální
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání/základní škola speciální (1. a 2. díl)

CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení;
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů;
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci;
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých;
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti;
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě;
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi;
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci;
- pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.

CÍLE ZŠS

- Vést žáky k všestranné a účinné komunikaci Usnadnit verbální popřípadě neverbální dorozumívání s okolím využíváním všech dostupných systémů a forem komunikace – např. počítačů, systémů augmentativní a alternativní komunikace.
- Pomáhat žákům, aby poznávali své schopnosti a možnosti a využívali je v osobním i pracovním životě Umožnit žákům osvojení sebeobslužných činností a základních pracovních dovedností a návyků na takové úrovni, aby je byli schopni využít v občanském životě a při plnění požadavků podporovaného zaměstnání nebo chráněných dílen.
- Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je k učení Vést žáky k ustálenému postupu osvojování dovedností a návyků, dbát na jeho dodržování formou průběžné pozitivní motivace.
- Podněcovat žáky k myšlení na podkladě názoru a k řešení problémů Podporou názorného myšlení a úzkého sepětí s realitou vytvářet stereotypy chování pro uplatnění v konkrétních životních situacích.
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých Vést žáky ke schopnosti reálného pohledu na svou osobu i na osoby ve svém nejbližším okolí, porozumět chování a činnostem druhých, umožnit jim zažít uspokojení z výsledků společné práce.
- Připravovat žáky k tomu, aby si uvědomovali svá práva a naplňovali své povinnosti Rozvíjet u žáků schopnost vyjádřit své požadavky a potřeby, podporovat rozvoj jejich samostatnosti.
- "Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city, vhodné projevy v chování, jednání, prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k okolnímu prostředí i k přírodě Zajišťovat žákům dostatek příležitostí k získávání zkušeností v činnostech, které je uspokojují a přinášejí jim radost, umožnit jim podílet se na jednoduchých sociálních aktivitách.
- Učit žáky chránit vlastní zdraví i zdraví jiných Vytvářet a upevňovat poznatky a dovednosti v péči o zdraví, v oblasti osobního bezpečí a při ochraně před možným sexuálním zneužíváním, vést je k pozitivnímu myšlení, k osvojení režimu podporujícího zdraví.
- Vést žáky k ohleduplnosti k jiným lidem a učit je žít společně s ostatními lidmi Poskytovat dostatek příležitostí k získání zkušeností s jinými lidmi a vést je k poznání a toleranci k odlišnostem různých skupin ve společnosti.

KOMPETENCE

- K učení
- K řešení problémů
- Komunikativní
- Sociální a personální
- Občanské
- Pracovní
- Digitální

- K učení
- K řešení problémů
- Komunikativní
- Sociální a personální
- Občanské
- Pracovní

1. stupeň

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- ČJL-3-1-01 *plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti*
- ČJL-3-1-02 *porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti*
- ČJL-3-1-03 *respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru*
- ČJL-3-1-04 *pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost*
- ČJL-3-1-05 *v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči*
- ČJL-3-1-06 *volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích*
- ČJL-3-1-07 *na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev*
- ČJL-3-1-08 *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- ČJL-3-1-09 *píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev*
- ČJL-3-1-10 *píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení*
- ČJL-3-1-11 *seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- ČJL-3-1-01p *čte s porozuměním jednoduché texty*
- ČJL-3-1-02p *rozumí pokynům přiměřené složitosti*
- ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p *dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání*
- ČJL-3-1-08 *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- ČJL-3-1-09p *píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen*
- ČJL-3-1-09p *spojuje písmena a slabiky*
- ČJL-3-1-09p *převádí slova z mluvené do psané podoby*
- ČJL-3-1-09p *dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost*
- ČJL-3-1-10p *opisuje a přepisuje krátké věty*

Učivo

- **čtení – praktické čtení** (technika čtení, čtení pozorné, plynulé, znalost orientačních prvků v textu); **věcné čtení** (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)
- **naslouchání – praktické naslouchání** (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem); **věcné naslouchání** (pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenat slyšené, reagovat otázkami)
- **mluvený projev – základy techniky** mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost), **vyjadřování závislé na komunikační situaci**; komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, zpráva, oznámení, vypravování, dialog na základě obrazového materiálu; **základní komunikační pravidla** (oslovení, zahájení a ukončení dialogu, střídání rolí mluvčího a posluchače, zdvořilé vystupování), mimojazykové prostředky řeči (mimika, gesta)
- **písemný projev – základní hygienické návyky** (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku, zacházení s grafickým materiálem); **technika psaní** (úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu); **žánry písemného projevu**: adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, omluvenka; zpráva, oznámení, pozvánka, vzkaz, inzerát, dopis, popis; jednoduché tiskopisy (příhláška, dotazník), vypravování

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

- Dokument, po nějž se vzdělává žák v inkluzi/speciální škole
- Spolupráce – škola, rodiče, poradenské centrum
- Na základně zpráva z SPC – stupeň podpůrných opatření
- Oblast podpory
- Způsob práce s dítětem
- Úprava učebního obsahu v rámci předmětů
- Předměty speciálně pedagogické péče
- Pomůcky
- Hodnocení

Individuální plán podpory (Tynan, 2018)			
Oblast	Silné stránky	Výzvy	Zájmy
Fyzická			
Senzorická			
Sociální			
Emocionální			
Chování			
Participace a angažovanost			
Životní dovednosti			
Sebevědomí a pocit náležitosti			
Kreativita			
Akademická			
Ostatní			

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ

- Nutné úpravy ve školských službách a vzdělávání odpovídající potřebám žáka
- Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- 1-5
- Stanovuje speciálně pedagogické centrum
- Vyhláška č. 27/2016 Sb.

- **a)** poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- **b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod** vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- **c)** úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- **d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek**, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- **e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání** v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- **f)** vzdělávání podle **individuálního vzdělávacího plánu**,
- **g)** využití **asistenta pedagoga**,
- **h)** využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- **i)** poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ

- 1. stupeň
 - Běžně dostupné formy a metody práce preventivně proti školní neúspěšnosti žáka, PLPP
- 2. stupeň
 - Formy a metody práce, které je pedagog schopen realizovat bez větších dopadů na vzdělávání ve třídě (úprava délky hodiny, zasedací pořádek, IVP, hodnocení)
- 3. stupeň
 - Značné úpravy, které zasahují do práce se třídou (speciální metody, úprava RVP, speciální pomůcky a učebnice, asistent pedagoga)
- 4. stupeň
 - Výrazné úpravy v průběhu a organizaci vzdělávání (pravidelná speciálněpedagogická intervence, finančně náročnější pomůcky, snížená počtu žáků ve třídě)
- 5. stupeň
 - Maximální míra podpory

DIFERENCIACE

- Učitel připravuje různé prostředky pro předání učiva,
- Učitel připravuje různé způsoby zapojení žáků do vzdělávacího procesu
- Učitel připravuje různé způsoby vyjádření toho, co se žák naučil

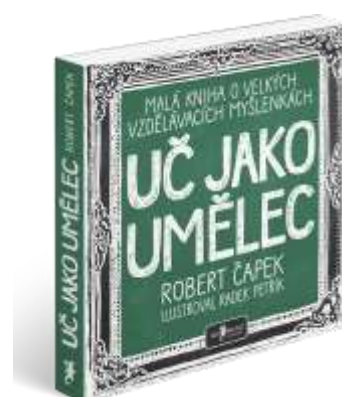
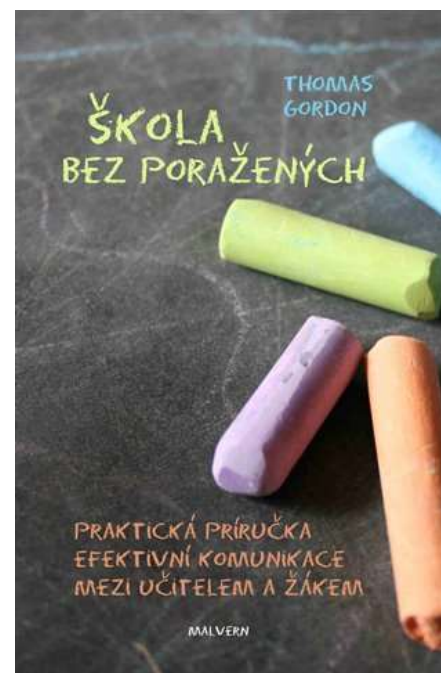

DIFERENCIACE

- Diferenciace musí vycházet z aktuálních dovedností žáka
- Záměrná snaha ve všech fázích vyučovací hodiny, aby byl obsah pochopitelný pro všechny žáky
- Nejčastěji se diferenciuje čtenářská dovednost a matematika
- Benefit pro všechny žáky
- Vizuální rozvrh je předvídatelný a tím snižuje úzkostnost
- Diferenciace tempa – nejen v rámci hodiny, ale i v rámci celého RVP
- Diferenciace je vedena učitelem, žák by měl být schopen splnit úkol sám a být na 90-95% úspěšný
- Diferenciace je nejúspěšnější, pokud jsou využity žákovy zájmy a silné stránky
- Je náročná pro přípravu učitele, ale přináší lepší výsledky ve spokojenosti, sebevědomí a motivaci žáků
- Obsah by měl být diferenciován pouze tehdy, je-li to nutné; na míře diferenciaci obsahu by se měli shodnout všichni zúčastnění – rodiče, učitel, případně žák (IVP)
- Nejprve diferenciaci procesu nebo produktu, teprve potom obsahu
- Žáci s WS často neprojeví veškeré své znalosti v psaných aktivitách

LÍNÝ UČITEL

- Robert Čapek
- Důraz na soft skills
- Učitel nechává pracovat žáky
- Během školního roku použije každou metodu pouze 1x
- Moderní didaktika
- Hodnocení – slovní, 1-3
- Neúspěch žáka – špatná didaktika učitele

ODKAZY A LITERATURA

- WiSHES <https://www.curriculumdevelopmentunit.com/wishes.html>
- Brožura o vzdělávání od Martiny Daniškové https://www.spolek-willik.cz/wp-content/uploads/2018/09/2012_WS_Edukace_brozura_A5.pdf
- Metodika práce s žákem se vzácným onemocněním https://www.spolek-willik.cz/wp-content/uploads/2018/09/130129_Metodika_prace_zak_se_vzacnym_onemocnenim_verze_elektr.pdf
- Katalog podpůrných opatření <http://katalogpo.upol.cz/mentalni-postizeni-nebo-oslabeni-kognitivniho-vykonu/uvod-9/>
- Muzikoterapie TacPac <https://tacpac.co.uk/>
- Profil na jednu stránku <https://www.kvalitavpraxi.cz/aktuality/ochrana-prav/profil-na-jednu-stranku-ve-skole/>
- Online výukové materiály <https://www.kdeseucit.cz/>
- Procvičování <https://skolakov.eu/>
- Pro učitele: <https://www.toglic.com/cs/>
- CDLD Unit Research Group <https://www.facebook.com/CDLD-Unit-Research-Group-238269226640000>
- WS-iREACH <https://sites.google.com/view/ws-ireach/home?authuser=0>

POMŮCKY

- Časovač <https://www.sensa-shop.cz/time-timer/>
- Zátěžová deka <https://www.sensa-shop.cz/zatezova-prikryvka1/>
- Senzorická knížka <https://www.sensa-shop.cz/senzoricka-knizka-priroda/?fbclid=IwAR3VP2E7wSnQfQ6pMiJqm-CE3IHi0b2ELPMHADRJGzKvzgLrEEHzlv2sQU8>
- Zážitkový fotodeník https://bartolomejuv.blogspot.com/2012/08/zazitkovy-fotodenik-z-prazdnin.html?fbclid=IwAR1qI7_C28mri2epKRFiFPpVlu6Wt4Cz84Sri24aPQNfOufuo-wB_K11ZmU

POMŮCKY

- Senzorické hračky
https://www.wish.com/product/5feabd6dff5909dee0e0f1e0?hide_login_modal=true&from_ad=goog_shopping&_display_country_code=CZ&_force_currency_code=CZK&pid=googleads_int&c=%7BcampaignId%7D&ad_cid=5feabd6dff5909dee0e0f1e0&ad_cc=CZ&ad_lang=CS&ad_curr=CZK&ad_price=171.00&campaign_id=9038860043&exclude_install=true&gclid=Cj0KCQiAs5eCBhCBARIsAEhk4r49kvWEGWCZSxsjL-Qm22o1USRaCZBtUkg80fAtnxsmk2A38S4ibd8aAuQ3EALw_wcB&fbclid=IwAR2pZ0-QFixirsthN2DWe35sH0h-pMftJRVxqKuVkinjaQ05pQaEtc0dlzE&share=web
- Senzorická kostka https://www.tukanek.cz/fidget-cube/?variantId=41836&gclid=Cj0KCQiAs5eCBhCBARIsAEhk4r4XvaC58wS21CCCLA6hV4cCJiy2Z7kHWkjAU-HfQ4tliATxxq-Ms-gaAkn_EALw_wcB&fbclid=IwAR37JQoe8GXmYEdeRjvVD3zXYiIKZYM13dl-Q8GQhoUleyhhV1LqxZJXmZw

DALŠÍ LITERATURA

- Příběhy pro rozvoj sociálních dovedností <https://www.knizniklub.cz/knihy/441463-deti-spolu-kreslene-pribehy-pro-rozvoj-socialnich-dovednosti-urceno-pro-praci-s-jednotlivci-i-skolnimi-kolektivy.html?fbclid=IwAR3VP2E7wSnQfQ6pMiJqm-CE3IH0b2ELPMHADRJGzKvzgLrEEHzlv2sQU8>
- Karty orientace <http://www.pasparta.cz/e-shop/pro-deti/obrazkove-karty-orientace-v-case-a-prostoru-sada-hodiny?fbclid=IwAR2sbnohJnJijCm2tIMx21KDfnswB4su7mCvO3iS066IHssN4xfr1dhnRs8>
- Karty emocí <http://www.pasparta.cz/e-shop/pro-deti/radost-smutek-nebo-vzteky?fbclid=IwAR20WkV7C9fZEt1Rw2d7eVWJ3HFf2D0PSBmuhPxTIdtPWDqoahHa7EzNICM>
- Klárka jde k paní doktorce http://www.pasparta.cz/e-shop/pro-deti/klarka-jde-k-pani-doktorce?fbclid=IwAR2_I0ZjCnqaYAMG7WavJ-GSxmZzWiC3jfQBvyMbv9IVKoTlg4eSHYUhhjak
- Vybíráví jedlíci <https://z-p42.www.instagram.com/feedingpickyeaters/?fbclid=IwAR2sbnohJnJijCm2tIMx21KDfnswB4su7mCvO3iS066IHssN4xfr1dhnRs8>